

Проект

СТРАТЕГИЯ
ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ
НА ОБЩИНА АЙТОС
2007 – 2011

Приета с Решение № ..... от ..... 2006 г на Общински съвет Айтос

Айтос

2006

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I. Въведение	стр. 3
II. Преглед на националната политика	стр. 6
III. Състояние на социалните услуги в Община Айтос.....	стр.10
1.Социална, здравно ирпдемографска характеристика	стр.10
2. Обща характеристика на предоставяните в момента социални услуги	стр.11
3. Анализ на силните и слабите страни (SWOT)	стр.15
4. Приоритети в социалната политика по предоставяне на социални услуги в Община Айтос	стр.18
IV. Цели, задачи, действия	стр.22
1. Основна цел на стратегията.....	стр.22
2. Подцели.....	стр.22
3. Задачи за реализиране на целите.....	стр.22
4. Действия за реализиране на задачите.....	стр.23
V. Рамка за реализиране политиката в социалната сфера	стр.26
VI. Ресурси за финансиране.....	стр.27
Заключение.....	стр.28
Използвани съкращения и терминология	стр.29

I. Въведение

Процесът на разработване на общинска стратегия за социални услуги е тясно свързан с публично-частното партньорство в социалната област, доколкото участието на неправителствения сектор в този процес е наложително в качеството му на фактор на местно развитие.

Разработване на стратегия за развитие на социалните услуги на първо място зависи от наличието на обективна оценка за нуждата от развитие на социалните услуги на местно ниво. Подобно пилотно проучване вече беше направено на територията на община Айтос¹ (Приложение). Целта на изследването бе да се проучат потребностите от социални услуги на територията на Община Айтос, информираността на потенциалните потребители за техните права, възможностите за ползване на различни видове социални услуги, предоставяни от различни институции. Набрана бе количествена и качествена информация, свързана със системата за предоставяне на социални услуги на територията на Община Айтос. На база набраната информация се направи анализ на набраната информация с оглед използването и при разработване на общинска политика за реинтеграция на уязвими социални групи. Добре е подобно проучване на да се прави периодично, като анализът може да включва и елементи от социално-икономическото развитие на съседните общини.

Основните въпроси, които трябва да намерят отражение, са: финансова обезпеченост на услугите, които се предлагат да бъдат развити, брой и образователна степен на професионалните кадри, които ще бъдат заети с предоставянето на услугите.

Актуализирането на стратегията е необходимо да се извършва регулярно, като цялостното и преразглеждане може да се извършва на всеки 4 години в началото на мандата на общинския съвет. Политиките, формулирани в стратегията, представляват основа за обосновка за разходите за социални услуги, ежегодно заложен в бюджета на общината.

Стратегията следва да се актуализира и на базата на обратната връзка с клиентите, ползватели на социални услуги. Това е гаранция за утвърждаването на ползвателите като активна страна в процеса на предоставяне на социални услуги.

Стратегията за развитие на социалните услуги в Община Айтос е необходим документ, който да определи задачите и насочи усилията на местната власт, неправителствените организации и местната общност към разрешаване на нарастващите потребности на жителите на общината от социални услуги. Съобразена е с изискванията и нормативните документи, регламентиращи предоставянето на социални услуги, децентрализацията при управлението и финансирането им. Отчетени са приоритетите на Правителството в областта на социалната политика в частта – социални услуги, а именно:

- промяна на философията на предоставянето им - насочване към най-уязвимите групи: хора с увреждания, самотни родители, възрастни и деца застрашени от попадане в институции;

¹ Изследване на потребностите от застъпничество и социални услуги, проведено в периода май-юни 2006г.

- преминаване към алтернативни форми на социални услуги, предоставяни в общността, съобразени с потребностите на хората в съответната община;
- раздържавяване на социалните услуги и разработване на единни държавни изисквания за предоставянето им;
- въвличане на партньори при предоставяне на социални услуги – общини, неправителствени организации и бизнеса с оглед подобряване социалната интеграция и качеството на живот на хората.

Стратегията е съобразена с Насоките за развитие на Община Айтос за периода до 2013 г., Стратегията за закрила на детето и доразвива идеята за разширяване на вече съществуващите социални услуги, предоставяне на нови и подобряване достъпа до тях от всички жители на Община Айтос. Реализирането и ще доведе до подобряване адаптивността, качеството на живот, преодоляване на изолацията и мотивиране на потребителите, да се справят със социалната си неравнопоставеност и достойно да преборят икономическите затруднения на прехода.

Разработването на Стратегия за развитието на социалните услуги е част от дейностите предвидени в проект „Създаване на обществен съвет за социална интеграция на уязвими и малцинствени групи в Община Айтос“, иницииран и изпълняван от Сдружение „Алтернативи“ и се предхожда от извършването на мащабно изследване. То има за цел да се проучат потребностите от социални услуги в Общината, информираността на потенциалните потребители за техните права, възможностите за ползване на различни видове социални услуги, предоставяни от различни институции./*да се направи анализ на резултатите от изследването, в частта потребност от соц. услуги*./

Стратегията обхваща периода 2007-2011г. Реализирането на стратегията е непрекъснат процес, който се проследява чрез индикатори за мониторинг и измерване степента на постигане на целите. Тази стратегия ще послужи за основа при ежегодното разработване на годишните програми за развитие на социалните услуги до 2011 г. Очертава вижданията за развитие на общинските социални услуги през периода, консолидира намерения, възможности, действия и допринася за тяхната еднопосочност. Стратегията е инструмент за хармонизиране на местните законодателни инициативи с държавните изисквания и потребностите на жителите на общината от социални услуги. Стратегията е структурирана в четири основни части.

В първата част е представена здравно-демографска характеристика на общината, обща характеристика на сегашното състояние на предоставяните социални услуги и анализ на силните и слаби страни на общината по отношение развитието на социалните услуги, възможностите и заплахите на средата, в която се осъществяват – т.е. SWOT анализ. Очертават се предизвикателствата, които ще определят бъдещите насоки за развитие и се описват вижданията за развитие на социалните услуги до 2011 г.

Във втората част са представени стратегическата цел с подцелите, формулирани са задачите, мерките и действията за реализиране на целите.

Третата част съдържа политическата рамка, детерминираща условията за развитие на социалните услуги и мисията на Община Айтос, като основен двигател на процесите по предоставянето им.

Последната, четвърта, част разглежда ресурсите за финансиране на стратегически планираните социални услуги и системата за мониторинг на изпълнението на стратегията.

Подготовката на проекта за настоящата стратегия е част от проект “Създаване на обществен съвет за социална интеграция на уязвими и малцинствени групи в Община Айтос” финансиран ААМР и Фондация “Партньори България”.

II. Преглед на националната политика

Преходът към пазарна икономика и динамичните процеси по присъединяването на страната към Европейския съюз обуславят необходимостта от промяна в социалната система, поддържана и стимулирана от държавата. Тази промяна се провокира и от нарастналите претенции на гражданите към по-добро ниво на обслужване, към по-прецизно разходване на отделяните като данъци средства, към по-обширни възможности за получаване на социални услуги. Тези направления са фундаментално заложиени в новата стратегия за социална политика на правителството. Нейното интериоризиране се разкрива в промени на основни социални нормативни актове. Такива са Законът за социално подпомагане, Правилникът за прилагане на Закона за социално подпомагане, промени в Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания, както и правилникът му, някои основни наредби, съответни инструкции и т.н.

Отчита се значението на обединените усилия между местна централна власт и неправителствен сектор за успеха и ефикасността на социалната политика.

Отчита се реформирането на стопанския сектор и съответното му влияние и взаимодействие със социалния сектор.

Отчита се необходимостта от индивидуален подход при формирането на социалните дейности и при предоставянето на съответните услуги.

Отчита се насърчаването и развитието на социалния диалог.

Стимулират се активни мерки, които предизвикват активно поведение у клиентите на социални услуги, реформират се системите на подпомагане за постигане на по-висока ефективност на разходването на средствата, комбинират се различни мерки на подпомагането за минимизиране обхвата на пасивното подпомагане и разширяване сферата на социалното предприемачество. Социалното предприемачество е качествено нова позиция в социалната сфера и обединява, най-общо казано, активния характер на социалните дейности – тези, които водят след себе си увеличаваща се резултатност.

Конкретните приоритети са насочването на социалните услуги и грижи към най-уязвимите – възрастни, самотни хора, хора с увреждания, деца в риск, представители на етнически общности, преход от институционални грижи към услуги, които оставят човека в неговата общност и семейна среда. Предвижда се намаляване броя на хората в институциите, преместване на социалните заведения, намиращи се извън населените места в очертанията на селищата, подобряване материално-техническата база в социалните заведения чрез реконструкция, обновяване и преоборудване. Акцент е създаването на нови алтернативни социални услуги – дневни центрове, ресурсни центрове, консултативни центрове, защитени жилища, домашни грижи, микродомове, развитие на социалните услуги за най-бедните, развитие на услуги за превенция и реинтеграция, настаняване в семейства на близки и роднини, приемни семейства за деца в риск.

Търсят се начини за пълноценното използване капацитета на съществуващите специализирани институции, предоставящи социални услуги и постепенното им трансформиране в дневни центрове за предоставяне на социални услуги.

Социалната политика на национално ниво е съобразена с документите на Европейския съюз в областта на социалната закрила, борбата с бедността и социалната изолация. Подходът в управлението на социалните услуги следва

възприетия в държавите членки на ЕС модел и гарантира правото на достатъчно средства за покриване на основните потребности на различните социални групи в обществото.

Една от приоритетните задачи в социалната политика е разкриването на социални услуги в общността, каквито са защитените жилища и дневните центрове. Целта е да се създадат условия, близки до семейната среда, за по-бързо приобщаване към обществото на потребителите на услуги, да се премехне социалната изолация и да се предоставят равни шансове за социална интеграция на потребителите на услуги.

Социалните услуги се предоставят в общността и в специализирани институции. Предоставените в общността са:

- Личен и социален асистент, полагащ грижи за хора с увреждания;
- Домашен помощник за хора, които не могат сами да се справят със своя бит;
- Домашен социален патронаж, комплекс от социални услуги в дома на хора с увреждания и самотни възрастни хора;
- Дневен център, предлагащ комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставянето на храна, задоволяване на ежедневните потребности на потребителя на услугага- здравни, образователни и рехабилитационни, както и социални контакти;
- Център за социална рехабилитация и интеграция – комплекс от социални услуги, предоставяни за рехабилитация, социално правни консултации и професионално обучение, ориентиране и изготвяне на индивидуални планове за социално включване на потребителя на услугата;
- Център за временно настаняване – комплекс от социални услуги за бездомни лица;
- Приемна грижа – отглеждане и възпитание в семейна среда на дете, което е настанено по реда на Закона за закрила на детето в семейство на съпрузи или при отделно лице въз основа на договор;
- Кризисен център – комплекс от социални услуги, предоставяни на лица пострадали от насилие, или жертва на трафик, с цел задоволяване на ежедневните им потребности, както и изготвяне на индивидуални планове за социална интеграция;
- Център за настаняване от семеен тип – комплекс от социални услуги, насочени към ограничен брой деца – не повече от 15 в среда близка до семейната;
- Защитени жилища – това са вид социални услуги, при които хората водят самостоятелен начин на живот в близка до семейната среда, с помощта на професионалисти;
- Обществени трапезарии – места, в които хората изпаднали в нужда да могат да задоволят потребностите си от храна.

В съответствие с отребностите на населението от всяка община, при необходимост биха могли да се развиват и други видове социални услуги.

Социалните услуги предоставени в специализирани институции са:

- Домове за деца и младежи с увреждания;
  - домове за деца с физически увреждания;
  - домове за деца с умствени увреждания;
- Домове за възрастни хора с увреждания;
  - Домове за възрастни хора с психически разстройства;

- Домове за възрастни хора с умствени затруднения;
- Домове за възрастни хора с физически увреждания
- Домове за възрастни хора със сетивни нарушения.
- Домове за стари хора;
- Социални учебно-професионални заведения;
- Приюти;
- Домове за временно настаняване.

Практическите модели на социални услуги са съпътствани от редица проблеми и несъвършенства:

- На национално ниво липсва качествен социален мениджмънт при предоставянето на социални услуги;
- Голяма част от социалните услуги имат пасивен характер, като не се прилага принципът “помощ за самопомощ”;
- Социалната работа с потребителите на услугите или липсва, или е ограничена до минимум, не се работи с родителите и близките, които не поемат отговорности за обслужването на техните близки;
- Не са създадени условия за развитието на пазар на социални услуги, в резултат на което клиенти с високи доходи се обслужват безплатно или срещу частично заплащане, както тези с ниски доходи и се нарушава социалната справедливост;
- Не се прилага принципът на разумната достатъчност за услуги, финансирани от публични средства;
- Доброволният труд липсва в областта на социалните услуги;
- Съществуват много случаи на нарушаване правата на ползвателите на услугите. Липсват обективно независими, обществени органи за контрол върху работата на социалните работници и съответните звена и структури (попечителски съвети или съвети на настойниците);
- Липсват национални стандарти за социални услуги. Липсват традиции и механизми за определяне на стойността и цената на услугите, което пречи на процеса на планиране;
- Професионализмът в областта на социалните услуги е на незадоволително ниво, което се отразява негативно върху качеството и ефективността на социалните услуги;
- Незадоволителна е социалната работа и социо-културната дейност в специализираните институции;
- Материалните условия в голяма част от специализираните институции за хора с увреждания не отговарят на съвременните стандарти;
- Налице е неравнопоставеност между различните доставчици на социални услуги – държавните и общинските, от една страна и неправителствените организации (НПО) и другите физически и юридически лица, от друга. Липсва целенасочена политика към пазара на социални услуги, предлагани от НПО, както и изразено сътрудничество;
- Недостатъчна целенасоченост на политиката по отношение на стимулиране на организациите, предлагащи нови добри практики;

Не на последно място липсва официална статистика за броя, състава, движението и социално-икономическите характеристики за хората с увреждания, което също има негативен ефект в процеса на предоставяне на социални услуги.

Изключително тежко е положението в специализираните институции за хора с умствени и психически увреждания. Някои от законовите разпоредби и практики по отношение на хората с умствени увреждания са в пълно несъответствие със законодателството и практиката, възприети в Европейския съюз. Осигуряването на минимални грижи и липсата на индивидуално пространство в държавните и общинските социални институции, както и липсата на стимулираща среда за развитие, нарушава основни човешки права. Възможността, която се предлага на родителите, а именно да изоставят децата си по съответния законов ред и законовите клаузи, които откровено насърчават подобно поведение, придават рационален смисъл на съществуването на тези домове.

С оглед подобряване качеството на социалните услуги следва на национално и местно ниво да се положат усилия за:

- очертаване отговорностите на общините и държавата в издръжката и управлението на заведенията за социални услуги; усъвършенстване на координацията между различните структурни нива в сферата на социалните услуги;
- привличане на неправителствените организации при изпълнението на функциите на държавата за преодоляване на социалната изолация, чрез осигуряване на достъпни социални услуги;
- създаване на нормативна база за професионално-квалификационните изисквания на работещите в системата за социално подпомагане и социални услуги;
- подобряване на административния капацитет на системата за социално подпомагане и хармонизиране на административните структури с европейското законодателство;
- приоритетно развитие на социалните услуги;
- създаване на система от стандарти за грижи на хората в неравностойно положение; създаване на стандарти за материално-техническа база на институциите;
- създаване на система за критерии за контрол на качеството при грижите и услугите.

III. Обща характеристика на предоставяните в момента социални услуги

1. Социална, здравно и демографска характеристика на района

Демографско показатели::

Община Айтос към 30.09.2006 година има население 36006 жители, в т.ч. 25159 живеят в града, а останалите 10847 в шестнадесет села на общината. Женското население доминира и представлява 51,38 % от общото население. Мъжете преобладават в по-ниските възрастови групи, а жените във високите в резултат най-вече на по-високата средна продължителност на живота им. Населението в подтрудоспособна възраст е 22 %, а в надтрудоспособна – 18 % . Лицата с трайни увреждания с над 71% трайно намалена работоспособност са 934 и се разпределят, съобразно степента на загубена работоспособност както следва:

- от 71% до 90% трайно намалена работоспособност - 627 лица
- от 91% до 100% трайно намалена работоспособност -: 307 лица

Деца с трайно намалена възможност за социална адаптация са - 67 .Преобладават децата с физически увреждания , с глухота са 5 деца, със зрителни проблеми - 2 деца

Основна тенденция, характерна за демографското състояние в района е развитието в неблагоприятна посока, която се определя от спадане на раждаемостта, висока смъртност, застаряване на населението. Естественото движение на населението се характеризира с отрицателен естествен прираст. Не се наблюдават трайни тенденции към обезлюдяване на малките населени места. Миграционните процеси са с временен, понякога и със сезонен характер и са свързани най-вече с безработицата в региона.

Състояние на заболяемостта и оценяване на трайните увреждания в района:

Голямо влияние върху демографските процеси оказва заболяемостта. Все повече се увеличават заболяванията сред населението, които водят до увреждане и смърт. С най - висока смъртност се очертават следните заболявания:

- * сърдечно - съдови заболявания;
- * злокачествени образувания;
- * болести на дихателната система;
- * болести на храносмилателната

Оценяването на увреждането се извършва чрез медицинска експертиза и социална оценка. Медицинската експертиза се извършва при условията и реда на медицинската експертиза на работоспособността, а социалната оценка се извършва въз основа на медицинската експертиза и установява потребностите за рехабилитация и възможностите за социална интеграция. Същата се извършва по искане на лицето или негови законни представители. Въз основа на социалната оценка може да се изготви индивидуален план за

социална интеграция и включва оценка на обстоятелствата, препоръки за необходимите мерки за социално включване и мотивирано предложение за отпускане на месечни добавки за социална интеграция.

Във връзка с горепосоченото е изградена Консултативна комисия към Дирекция "Социално подпомагане" – град Айтос, с участие на представители на цитираната дирекция, Дирекция "Бюро по труда", представители на Общинска администрация и Общински център за социални и здравни услуги..

Социално подпомагане:

Към 30.09.2006 г.в Дирекция "Социално подпомагане" – град Айтос са изготвени броя 934 социални оценки. Обект на социално подпомагане с месечни добавки за социална интеграция по чл. 42 от ЗИХУ са 748 лица в т.ч. 67 деца

Месечните добавки за деца с трайни увреждания, които не са настанени на пълна държавна издръжка по чл. 43 от ЗИХУ са отпуснати на 67 деца

Дирекцията администрира дейностите свързани с отпускането на пособия за самообслужване и трудова заетост, за покупка и ремонт на помощни средства, приспособления и съоръжения за компенсирание на уврежданията.

Дирекция "Социално подпомагане" работи по Национална програма "Асистенти на хора с увреждания". Към този момент има назначени 24 лица .

Пазар на труда и трудова заетост:

Нивото на безработицата в Община Айтос към 30.09.2006 г. е 7.09% . Регистрираните безработни лица в Дирекция "Бюро по труда" с трайно намалена работоспособност са 52 . За деветмесечието на 2006 г. 11 лица с трайно намалена работоспособност са започнали работа.

Като цяло за Община Айтос през последното шестмесечие са регистрирани 2377 лица. Доминираща група са жените. Най - многобройна е групата на безработните лица във възрастова група до 29 г. – 24.16%. Регистрираните лица с основно и по-ниско образование са 69.7% от общия брой.

2. Обща характеристика на предоставяните в момента социални услуги

Социални услуги за деца с увреждания

Дневен център за деца и младежи с увреждания предоставя услуги на лица от 3 до 18 годишна възраст с увреждания. За потребителите е осигурен комплекс от социални услуги, предвидени в Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане и Наредбата за критериите и стандартите за социални услуги за деца: за местоположение и материална база, за хранене, здравни грижи, образователни услуги и информация, организация на свободното време и личните контакти, квалифициран персонал. За потребителите е осигурен безплатен специализиран транспорт от домовете до Дневния център и обратно.

В Центъра са създадени добри условия за обслужване. Функционира рехабилитационен кабинет със съвременно оборудване, осигурено от реализиран проект на НПО „Камелия – 2004“, със съдействието на Фондация „Партньори – България“ и подкрепата на Американската агенция за

международно развитие. Специалист олигофренопедагог работи със 7 деца в училищна възраст в обособена класна стая. С потребителите работи и специалист – психолог.

Трудностите в работата са свързани с осигуряване на специализиран персонал. Бъдещите задачи, които си поставя Центъра са:

- услугите, предоставяни за децата да са насочени не само към детето, но и към неговото семейство.
- да се работи за повишаване на обществената чувствителност към проблемите на децата и семействата и въвличане на местната общественост при осъществяването на дейностите и услугите..

Социални услуги за лица с трайни увреждания и възрастни хора

Домашен социален патронаж предоставя комплекс от социални услуги, насочени към задоволяване на потребностите на :

- лица над 60 г. възраст;
- лица с определена нетрудоспособност, без възрастови ограничения;
- ветерани от войната и военноинвалиди.

В настоящия момент от услугата се ползват 120 човека от които: 70 жени, 50 мъже. От тях - 20 ветерани от войната и 15 – хора с трайни увреждания.

Услугите се състоят в: доставяне на храна по домовете, поддържане на личната хигиена и хигиената в жилищните помещения, съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства, битови услуги, медицинско наблюдение.

С решение на Общински съвет – гр. Айтос от 01.10.2006 г., поради повишения интерес към услугата, капацитет на ДСП е увеличен на 160 места, като са обхванати две села от общината – с. Лясково и с. Пирне.

Материалната база на ДСП е сравнително добра. Поетапно се подменят остарелите моторни превозни средства и кухненското оборудване. Търсят се допълнителни финансови източници за осъвременяването и модернизирването и. Работи се за повишаване на качеството и асортимента на услугите.

Дневен център за възрастни с увреждания предоставя социални услуги на лица с над 50% загубена работоспособност, които създават условия за цялостното обслужване на потребителите през деня. Дейностите са свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, информационните потребности, както и организиране на свободното време и личните контакти. Тук потребителите получават медицинско обслужване. Работи се за приобщаването им към колектива. Предоставят се занимания и игри, в зависимост от индивидуалните желания на всеки.

Материалната база на Центъра е много добра. За осигуряване на достъпна архитектурна среда за лицата и децата с увреждания е изграден подход от централния вход, както и парапети на необходимите места.

Работи се за разширяване на услугите. Предстои изграждане на рехабилитационен кабинет, зала за трудотерапия и кабинет за сензорна терапия.

Дом за стари хора предоставя услуги на лица над 60-годишна възраст, със

запазена възможност за самообслужване. Капацитетът на заведението е 32 души. Предоставяните социални услуги, отговарят на утвърдената методика на социалните услуги за възрастни хора. Основен акцент в дейността на заведението е гарантиране равноправното им положение и преодоляване на изолираността, чрез създаване на условия за интегриране в обществото. Това се извършва в съответствие с техните желания и способности, пълно зачитане на достойнството, убежденията, потребностите и неприкосновеността им, както и правото им да вземат решения, засягащи качеството на техния живот и предоставяните грижи.

Модел на програма за грижи в ДСХ

Психологически интервенции

- Групова и/или индивидуална терапия /справяне тревожност и други емоционални нарушения/
- Техники за справяне с поведенчески проблеми
- Здравна психология – справяне с нездравословни навици, с депресия

Психосоциални и психообразователни интервенции

- Трениране в социални умения /оптимално използване на здравни и социални услуги; справяне със стреса; умения за самостоятелно справяне/

Сестринско наблюдение

- Наблюдение, оценка и изпълнение на лекарските предписания. Оценка на страничните ефекти на лекарствата.
- Проследяване на здравословното състояние

Рехабилитация

- Занимателна терапия и трениране в умения за всекидневен живот.
- Физиотерапия и кинезитерапия.
- Когнитивна рехабилитация за подобряване на когнитивните функции /памет, внимание, решаване на проблемите/

Работа в общността

- Свързване с институции, служби, организации. Организиране и участие в социални събития. Работа със семейството.

Директни “неквалифицирани” грижи

- Непосредствена помощ при самообслужване, хранене и т.н.

Палиативни грижи

- Осъществяването на подобна програма изисква наличие на екип от специалисти, структура, числен състав и функционална характеристика на персонала.

Центърът за социална интеграция е средище за социални контакти и културни мероприятия. Функционира в резултат на реализиран проект на Национално сдружение на общините в Република България по програма АКЕС 2000 „Промяна в политиката и практиката на общините в обслужването на възрастните и хората с увреждания”. Тук провеждат срещите си над 120 човека от съюза на инвалидите; около 80 човека от съюза на слепите; 30 човека от клуба на пенсиониранияте учители и над 60 от клуба на жените – пенсионерки.

Центърът предлага възможности за разширяване на контактите и организиране на свободното време. Потребителите получават информация според интересите си и съдействие при разрешаване на различни битови проблеми.

Тук се осъществяват и срещите със служители от Дирекция “Социално подпомагане”, от които получават отговори на интересоващи ги въпроси.

Клуб на пенсионера. От услугите му се ползват 120 лица в пенсионна възраст. Осигурява поддържането на контакти на пенсионерите чрез организиране и провеждане на дейности със социален, здравен и културен характер. Членовете на клуба могат да ползват пособия за развлекателни игри /шах, домино, карти/, да прочетат любимия си вестник или списание, да изберат книга от богатата библиотека. Материалната база на клуба бе изцяло обновена, с което се създадоха много добри условия за потребителите. Предстои проучване на възможностите за изграждане на подобни клубове в други населени места на Общината.

Социални услуги “личен асистент” и “социален асистент”

В рамките на Националната програма “Асистенти на хора с увреждания” в Община Айтос през 2006г., чрез Дирекция “Социално подпомагане” са назначени 24 безработни лица на месечно социално подпомагане, които се грижат за свои близки с трайно намалена работоспособност. Ползватели на тази услуга са 24 лица, в т.ч. 12 деца. Това са лица с 90% над 90 % трайно намалена работоспособност или деца с 50% и над 50% намалена възможност за социална адаптация, с определена чужда помощ. Чрез програмата се осигурява качествена грижа в семейна среда и постигане на социална адаптивност в рамките на съществуваща инвалидност. Тя способства за намаляване броя на настанените, от общината, лица в специализирани институции.

Доставчик на услугата „социален асистент” е Сдружение „Алтернативи”, което работи по проект “Социални услуги в замяна на нови работни места” /СЕЙН/ , иницииран от Министерството на труда и социалната политика / МТСП/ и се изпълнява с подкрепата на програмата на ООН за развитие /ПРООН/. Проектът цели да обогати асортимента и да повиши качеството на социалните услуги, както и да подобри социалната инфраструктура в общината. Потребители са онези жители, които са в неравностойно социално положение /възрастни, самотни живеещи и болни хора, пълнолетни лица с трайни увреждания, деца с увреждания и лица над 16 години с умствени увреждания/. Като доставчици на тези услуги /социални асистенти/ проектът ангажира безработни, на които осигурява подходящо обучение.

Реализацията на проекта на общинско равнище / в общо 11 населени места / се осъществява в партньорство с Общинска администрация, Дирекция “Бюро по труда”, Дирекция “Социално подпомагане”. Изградена е специална структура, наречена Смесена комисия по проект СЕЙН, която е натоварена с вземането на управленски решения по проекта на местно равнище.

От началото на 2004 г., средномесечно услугата „Социален асистент”, се предоставя на 160 потребители в неравностойно социално положение, които имат достъп до висококачествени социални услуги, предоставяни в общността. Менюто от социални услуги включва 54 вида конкретни услуги.

За всеки потребител се изготвя договор и план за социални услуги, в зависимост от потребностите и заявката на клиента.

Услугите се предоставят от над 50 социални асистенти, преминали специализирано обучение в 8 модула. За постигане качество в работата на

социалните асистенти е осигурена подкрепа и консултантска помощ от социален консултант, който работи по специфични случаи с потребителите, близките им и социалните асистенти.

В проект на Община Айтос по Националната програма „Асистенти на хора с увреждания” са назначени 9 продължително безработни лица като “социални асистенти”. Тази социална услуга включва: доставяне и/или приготвяне на храна, помощ при хранене; пазаруване – снабдяване на нуждаещите се с ежедневно необходимите продукти и лекарства; помощ за поддържане на лична хигиена – подпомагане при обличане, къпане, ресане, поставяне в инвалидна количка; помощ при вземането на лекарства, предписани от лекар, придружаване до личен лекар, при настаняване в болница и др.; извършване на плащания – за електричество, вода, местни и централни данъци и такси и др.; административна помощ – съдействие за изготвяне на необходимите документи за явяване на ТЕЛК, попълване и подаване на необходимите формуляри като данъчни декларации, молби за получаване на помощи от службите за социално подпомагане или до други административни звена и учреждения; съдействие при получаване на технически помощни средства; придружаване на хора извън домовете им – придружаване извън дома, до учебно заведение, на кино, театър, гости и др.; помощ в общуването и поддържането на социални контакти – организиране на развлечения и занимания в дома и извън него, четене на книги и вестници; предоставяне на лични помощници за деца с увреждания, които да се грижат за отиването им на училище и заниманията им по домовете в извънучебно време.

3. Анализ на силните и слаби страни (SWOT)

За да се определят потенциалът и възможностите за бъдещо развитие на общинската социална политика и в частност социалните услуги, е необходим анализ на силните и слаби страни на вътрешните фактори и възможностите и заплахите на външните фактори на средата, влияещи на това развитие.

Силни страни:

- наличие на политическа воля на ръководството на общината за развитие на социалните услуги в съзвучие с държавната социална политика и нейните приоритети;
- свободен общински сграден фонд от бивши детски градини, училища и свободни помещения в здравните служби в селата на общината;
- добра координация между институциите на държавната и местна власт при решаване на социални проблеми на населението;
- сключени договори за съвместна дейност за предоставяне на социални услуги с неправителствени организации;
- стабилно икономическо развитие на общината;
- проучени потребности от социални услуги на населението;
- активност от страна на потребителите за разкриване на нови и разширяване на съществуващите социални услуги;
- наличие на организации на потенциални потребители на социални услуги-местни структури на съюза на инвалидите, съюзите на слепите и глухите, съюза на ветераните от войните, клубове на пенсионера;

- наличие на кадри по специалностите: социални дейности, социална педагогика, логопедия, рехабилитация, психология, специална педагогика, които ще извършват социалните услуги;
- традиции при предоставянето на услугата Домашен социален патронаж в общината;
- осигурен специализиран транспорт;
- реализирани социални услуги чрез Националната програма “Асистенти на хора с увреждания” по компоненти “личен асистент” и “социален асистент”;
- изработена Стратегия за закрила на детето в Община Айтос от Дирекция ”Социално подпомагане”- Айтос във връзка с изискванията на Закона за закрила на детето;
- настъпили архитектурни промени за достъпна среда;

Слаби страни:

- непълен обхват на услугата Домашен социален патронаж на територията на цялата община;
- липса на обществена трапезария;
- липса на институции на дневни форми за социално обслужване за деца със специфични потребности, хора с трайни увреждания и самотни възрастни, в селата на общината, които не могат сами да задоволяват ежедневните си нужди;
- липса на подготвени кадри за работа с деца-жертва на насилие;
- значителен брой неработоспособни и възрастни жители на общината;
- ниски доходи на преобладаващата част от нуждаещите се от социални услуги;
- ограничени общински финансови ресурси за развитие на социалните услуги;
- разпокъсаност на населените места, ограничаваща ползвателите;
- липса на адаптиран обществен транспорт към потребностите на трудно подвижните жители на общината;
- наличие на “бариири” за трудно подвижните и незрящи лица в търговски обекти, заведения за обществено хранене и учреждения;
- липса на рехабилитационни услуги за лицата с трайни увреждания в общината;
- липса на указателни табели за паркиране на инвалидни автомобили в града;
- недостатъчен брой регистрирани в Агенция “Социално подпомагане” гр.София, доставчици на социални услуги, с които общината може да сключи договори.

Външните фактори, средата, в която функционира общината като обект на стратегическия анализ, се диференцират на възможности и заплахи.

Възможности:

- децентрализацията и деинституционализацията на социалните услуги в рамките на националната социална политика;
- изработените Национална стратегия за равни възможности на хората с увреждания, Национална стратегия за децата 2004-2006 г., Национален план за борба с бедността и социалната изолация-2004г.,

Наредба за критериите и стандартите за социални услуги за деца и други конкретни документи, регламентиращи насоките за развитие на социалните услуги;

- осигуреното частично държавно финансиране на заведенията за социални услуги по стандарти и възможности за финансиране на дейностите чрез фондове на МТСП;
- приоритетите в социалната политика на Правителството съвпадат с вижданията за развитие на социалните услуги в Община Айтос;
- наличието на международни донорски програми за финансиране на дейности по предоставянето на социални услуги, както и възможности за развитие на социални дейности със средства от предприсъединителните фондове на ЕС в рамките на периода 2006-2009 г.;
- промените в Закона за народната просвета, свързани с интегрираното обучение на деца със специфични образователни потребности през следващата учебна година;
- благоприятните условия, които правят Община Айтос перспективна туристическа дестинация, което ще оживи допълнително икономиката и ще подобри социално-икономическия статус на населението;
- наличието на партньорски общини-побратимени градове, от които взаимстваме опит при осъществяване на социални и здравни услуги.

Заплахи: /барии на външната среда за осъществяване на стратегията/

1. зависимост на някои социалните услуги от централно бюджетно финансиране;
2. недостиг в рамката на общинския бюджет /за 2006 г./;
3. липса на собствени финансови средства за обезпечаване на заведенията за социални услуги и зависимост от външно финансиране - програми и проекти;
4. чести промени в нормативната уредба и липса на единни национални критерии и стандарти за всички социални услуги.

Как допуснатите слабости могат да бъдат преодоленни и превърнати в нови възможности:

Липсата на някои видове институции за социални услуги в Община Айтос е създавала затруднения за настаняване на жители на общината при доказана необходимост от такива заведения, но от друга страна тези форми на социално обслужване, постепенно в национален и световен мащаб се изместват от алтернативни форми, които не отделят лицата от тяхната семейна среда, а само предоставят професионални дневни грижи на нуждаещите се. Социалната интеграция на възрастните и лицата с трайни увреждания, е възможна само със съвместните усилия на държавата, местната власт, НПО, специалистите и семейството, като незаменим фактор. Обществото възприема с известни предразсъдъци лицата, които се "отличават" от общоприетите норми. Това в голяма степен се дължи на непознаване на техните проблеми, изисквания и скрити възможности за развитие. Ето защо дневните центрове трябва да бъдат отворени за доброволци, които да контактуват с потребителите на социални услуги и да им отдадат според възможностите и интересите си време, да ги научат на специфични умения. Опитът на страните с дългогодишни традиции в

социалната работа доказва колко важен и за двете страни е този интегративен подход в социалните услуги.

Преструктурирането на учебните заведения на територията на общината, както и реформата в здравеопазването, доведоха до освобождаване на общински сгради или части от тях - бивши детски градини, училища и селски здравни служби, които са подходящи за развитие на алтернативни форми на социални услуги.

Съпоставяйки силните и слаби страни на вътрешния потенциал на общината, както и възможностите и заплахите на външните фактори на средата, стигаме до извода, че състоянието на анализирания обект – Община Айтос, по отношение развитието на социалните услуги, е в благоприятна позиция с подчертани лостове за развитие, на фона на преобладаващи силни страни, възможности и преодолими рискове, ограничения и проблеми.

4. Приоритети в социалната политика по предоставяне на социални услуги в Община Айтос

В резултат на направения анализ се очертават следните приоритети:

1. Грижи за възрастните жители на общината в неравностойно социално положение;
2. Предоставяне на социални услуги за деца и младежи със затруднения и специфични образователни потребности;
3. Грижи за лицата с трайни увреждания в общината;
4. Подпомагане на социално неравностойни групи от населението чрез въвеждане на социални облекчения и създаване на възможности за трудова реализация.

В рамките на първия приоритет общинското ръководство има идея чрез услугите на Домашния социален патронаж, да се задоволят потребностите на възрастните хора, както от храна така и от помощ в дома за осъществяване на обичайните си дейности. Визията е да се разшири обхвата на ДСП във всички населени места на общината. Да се извозва приготвената в кухнята на гр. Айтос храна или при наличие на по-голям брой потребители, разкриване на кухни-майки или филиали в свободни, подходящи за дейността общински помещения в селата. Такива могат да бъдат бивши училища, детски градини, здравни служби и т.н. Предлага се на диференцирано меню според финансовите възможности по избор на лицата. Подобряване качеството на услугите в домовете чрез използване на технически средства за почистване и включване на доброволци от неправителствени организации. Съвместните дейности ще са свързани с поздравления по случай рождени дни, национални празници, други важни за тях събития, оказване на помощ при изготвяне на документи и попълване на формуляри с цел създаване на пълноценен контакт между обществените организации, институциите и възрастните потребители на услугата Домашен социален патронаж.

Осъществяване на обществен контрол на качеството на социалните услуги, чрез Обществения съвет за контрол на дейностите свързани със социално подпомагане. Непрекъснато проследяване динамиката на потребностите чрез анкети. Разширяване на групите потребители ползващи финансови

облекчения при формиране на таксите, според възможностите на общинския бюджет, за членовете на Съюза на слепите и Съюза на инвалидите и др. Стремелът е услугата ДСП да отговаря адекватно на разнообразните потребности и максимално да удовлетворява изискванията на ползвателите. Тя да бъде алтернатива на застрашените от попадане в институция самотни възрастни хора, особено в селата на общината.

Необходимо е и изграждане на защитени жилища за лица с трайни увреждания и самотни възрастни хора, които ще бъдат настанени с цел интеграция след напускане на специализираните институции или с цел създаване на условия да водят независим живот.

По втория приоритет – предоставяне на социални услуги на уязвими групи деца и младежи и техните семейства, визията е свързана с разкриване на ресурсни центрове за подпомагане на децата със затруднения и специфични образователни потребности, които ще се обучават интегрирано в масовите класове.

Необходимо е създаването на център за социална и образователна подкрепа на рискови и малцинствени групи деца и техните семейства. Центърът има за цел:

- да подпомогне социалната рехабилитация и интеграция на деца с отклоняващо се поведение, деца, живеещи в семейства в риск от разпадане и деца застрашени от отпадане от училище;
- да подкрепи рисковите групи деца в тяхната семейна среда, като предостави възможности за обучение и развитие, достатъчно основни услуги и защита на права, да предостави непосредствена и спешна подкрепа.

Разкриване на сензорна зала в Дневен център за деца с трайни увреждания е част от процеса на доразвиване на услугите.

По третият приоритет - грижи за лицата с трайни увреждания в общината се предвижда разкриване на Център за социална рехабилитация и интеграция за предоставяне на комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване. Дейността на Центъра ще подпомага хората с увреждания да достигнат оптимално физическо, психическо и социално равнище на живот, като се осигуряват възможности за по-голяма независимост.

Необходимо е да се доразвие дейността на Дневният център за лица с трайни увреждания, чрез изграждане на Рехабилитационен център. В него ще бъдат извършвани различни процедури на желаещите, с цел подобряване на тяхното здравословно състояние, облекчаване на страданията им и подобряване на възможностите им за самостоятелен живот.

Основната идея мотивираща разкриването на хоспис в гр. Айтос е да се облекчи физическата и духовна болка и страдание, като се оказват специализирани и комплексни грижи за пациенти в напреднал стадий на нелечимо заболяване. Ще се приемат пациенти с различни заболявания, преминали активно лечение.

Основен приоритет е запазване качеството на живот на пациента. Независимо от вида и стадия на заболяване, качество на живот може да бъде постигнато като се гарантира контрол на болката, съпътстващите симптоми причиняващи му дискомфорт, психологическа подкрепа.

Грижите ще са както комплексни (медицински и немедицински), така и индивидуални. Фокусът ще е върху пациента, а не заболяването.

Необходимо е да се изградят още рампи и скосявания, за осигуряване на общодостъпна среда в гр. Айтос и се осигури поддръжка на вече изградените съоръжения по маршрута. Нови съоръжения да се изградят в: училища и детски градини, в които интегрирано се обучават деца с физически затруднения, постепенно осигуряване достъпност до спортни, развлекателни места и магазини.

В грижата за инвалидизираните лица и възрастните в общината ще се привличат и всички НПО, фирми и дарители, които проявяват интерес към проблемите им за осъществяване на партньорство или съвместна дейност. Създаване на условия за деинституционализиране на социалните услуги чрез сключване на договори между общината и доставчици, отговарящи на критериите и стандартите за предоставянето им.

Опитът на страните от Западна Европа и САЩ при предоставяне на социални услуги показва, че държавата има ангажименти да осигури частично финансиране за дейностите по приоритетите си - национални програми за осигуряване на социална защита на уязвими групи от обществото; местната власт съобразявайки се с конкретните потребности на жителите си определя своите приоритети и допълнително заделя средства за дофинансиране на определени социални услуги и възлага извършването им чрез конкурси на доставчици, като следи качеството на услугите чрез изработени единни критерии и стандарти и поддържа постоянна обратна връзка с ползвателите на социални услуги. Ежегодно голям брой НПО кандидатстват за договори с общините. Определената сума се разпределя между тях по поставени критерии - брой услуги, брой потребители, възраст, качество на услугите, отдалеченост, специфичност и т.н. Финансирането от държавата и общината е частично, доставчиците намират и допълнителни приходиизточници и в зависимост от начина, по който управляват средствата за реализиране на целите, някои успяват да се наложат на пазара на социалните услуги, а други постепенно отпадат и фалират.

България сега навлиза в етап на децентрализация и деинституционализация на социалните услуги. Все още е малък броя на регистрираните НПО, които ги предоставят. Ролята на Дирекция "Бюро по труда"- гр. Айтос, Дирекция "Социално подпомагане" – гр. Айтос и Общината е да запознае заинтересованите НПО със законовата рамка и приоритетите в стратегията за развитие на социалните услуги в местната общност, за да се създадат благоприятни условия за развитие на мрежа от доставчици на социални услуги.

Община Айтос като една водеща в иновациите община в национален мащаб, трябва да следва стратегическите си приоритети и визия за развитие на социалните услуги, постепенно да разширява спектъра им, да търси партньори за финансиране разкриването на нови социални заведения, да мотивира инициативността на неправителствения сектор за извършване на съвместни дейности по предоставяне на качествени социални услуги.

IV. Цели, задачи и действия

1. Основна цел на стратегията:

Приоритетно развитие на социалните услуги в общността, насочени към преодоляване на социалната изолация и подобряване качеството на живот на жителите на Община Айтос.

2. Подцели:

- 2.1. Усъвършенстване на съществуващите форми на предоставяне на социални услуги в общината;*
- 2.2. Развитие на нови форми на социални услуги;*
- 2.3. Разширяване на възможностите за социална интеграция на хората в неравностойно положение живеещи в Община Айтос;*
- 2.4. Осигуряване на равни възможности за включване на хората с увреждания в икономическите и други процеси при зачитане на техния индивидуален избор.*
- 2.5. Създаване на условия за развитие на социалните услуги в партньорство с неправителствените организации-доставчици на соц. услуги.*
- 2.6. Създаване на системи за контрол и оценка на дейностите по предоставяне на социални услуги.*
- 2.7. Премахване на социалната изолация на физически затруднените лица чрез изграждане на общодостъпна среда в общината.*
- 2.8. Привеждане на материалната база на заведенията за социални услуги, съобразно изискванията на стандартите за качество.*
- 2.9. Подобряване качеството на работа в социалните институции и организации.*

3. Задачи за реализиране на целите:

- Разкриване на дневни форми на социално обслужване в общността:
  - Център за социална рехабилитация и интеграция.
  - Защитени жилища за възрастни хора и лица с трайни увреждания.
  - Център за социална и образователна подкрепа на рискови и малцинствени групи деца и техните семейства;
  - Клуб на пенсионера и Клуб на инвалида в селата на община Айтос;
  - Информационен център;
- Усъвършенстване на съществуващите форми на предоставяне на социални услуги в общината:
  - Създаване на план-програма за нова организация на дейността на ДСП в гр. Айтос, която включва поетапно разширяване обхвата на обслужваните лица, чрез включване на нови населени места, разнообразие на възможностите за избор на храната и изработване на "пакети" от услуги в дома.
  -
  - При значително нарастване броя на потребителите, завишаване на персонала на ДСП, след изчерпване на всички други възможности за съвместяване на дейности и включване на работещи по НП лица.

Организиране на кухни-майки в села с по-голям брой потребители на услугата.

- - Извършване на необходимите действия за осигуряване на рехабилитационни услуги за лицата със затруднения в общината.
  -
  - Създаване на социо-консултантски център за предоставяне на правни консултации, получаване на разностранна информация за възможностите за интеграция на лицата в риск, запознаване с вариантите за социализация и пълноценно включване в обществения живот.
- Въвеждане на системи за контрол и мониторинг на изпълнението стратегията
  - Подбор, квалификация и обучение на персонала

Действия за реализиране на задачите:

I. Действия свързани с разкриването на нови форми за социални услуги:

1. Вземане на Решение на Общински съвет - Айтос за предоставяне на сгради и прилежащи терени за разкриване на новите форми за социални услуги.
2. Изготвяне на предложение до Агенцията за социално подпомагане за разкриване на новите форми за социални услуги, които са делегирани от държавата, дейност в гр. Айтос
3. Изготвяне на идеен проект;
4. Кандидатстване пред Агенция за хората с увреждания/СИФ за средства за извършване на ремонти и адаптация на сградите;
5. Извършване на ремонтите в съответствие с изискванията на финансиращия орган и комплекса услуги
6. Кандидатстване с проекти пред възможни донори за оборудване на помещенията.
7. Окомплектоване на персонала, който ще извършва дейността по групи и специалности;
8. Набиране на ползватели на услугите.
9. Изработване на механизми от страна на местната власт за прилагане на предвидените в ППЗСП разпоредби за възлагане и развитие на социални услуги в общността.

II. Действия свързани с развитието на съществуващите форми на социални услуги.

- Домашен социален патронаж гр. Айтос
  - Обучение на персонала за подобряване качеството на обслужване и въвеждане на нови услуги за потребителите;
  - Анкетирание на потенциални потребители в селата на общината, в които не се предоставя услугата в момента;
  - Създаване на нови маршрути за разнасяне на храна в необхванатите населени места;

- Създаване на екипи за домашни социални услуги за селата по направления и графици;
- Въвеждане на допълнителни услуги по отношение приготвяната храна: диетично меню, диференцирано меню по цени и състав, както и доставка на храна в почивни дни;
- Извършване на съвместни мероприятия с неправителствени организации по повод честване на традиционни национални празници и рождени дни на потребителите на услугата ДСП;
- При необходимост-наличие на значителен брой потребители от някои населени места - е възможно в рамките на периода 2007-2011 г. разкриване на нови филиали;
- Увеличаване броя на лицата работещи по НП”От социални помощи към осигуряване на заетост” в частта социални дейности, като “домашни помощници”, работници кухня към ДСП и други, които се окажат необходими.
- Създаване на Рехабилитационен център към Дневният център за лица с трайни увреждания.
- Общодостъпна среда в общината
  - Поддръжка и ремонт на съществуващите рампи;
  - Изграждане на маршрути, включващи училища, детски градини, учреждения, магазини и заведения за обществено хранене;
  - Партньорство с НПО;
- Инициране на работни срещи и мероприятия за набелязване на конкретни мерки за интегриране на възрастните, хората с трайни увреждания, социално застрашените групи лица, в общината.
- Засилване на обществения контрол при предоставяне на социалните услуги в общината чрез Обществения съвет за контрол на дейностите свързани със социалното подпомагане.
- Изпълнение на Общинската стратегия за закрила на детето.
- Създаване на механизми за управление на качеството на социалните услуги и обратна връзка с потребителите.
- Проучване на възможности за кандидатстване в програми с външно финансиране за социални услуги включващи ремонт, оборудване, адаптиран обществен транспорт, обучение на персонала и др.
- Ежегодно включване в Националната програма “От социални помощи към осигуряване на заетост” в частта и за социални дейности и Националната програма “Асистенти на хора с увреждания”.
- Развитие на капацитета на сформирания по проект „ Създаване на Обществен съвет за социална интеграция на уязвими и малцинствени групи”, съвет и превръщането му в консултативен орган към общинска администрация.
- Сключване на договори с доставчици на социални услуги, регистрирани в Агенция “Социално подпомагане” гр.София.

III. Въвеждане на системи за контрол и мониторинг на изпълнението стратегията

- Въвеждане на система от стандарти за социалните услуги, като се очертаят конкретно измерими, реалистични и изпълними показатели за тяхното спазване. Тези показатели предполагат:
  - Информираност на клиентите по отношение на стандартите;

- Съществуване на ясна система, както и процедура за поощряване при тяхното спазване или санкциониране при тяхното неспазване.
- Ангажиране на клиентите – потребителите на социалните услуги, в процеса на предоставяне, оценка и ефективен контрол върху социалните услуги.

IV. Подбор, квалификация и обучение на персонала

- Организиране на мотивационни тренинги;
- Организиране на въвеждащо обучение;
- Организиране на текущи обучения за повишаване квалификацията на заетите в сферата на социалните услуги.

V. Рамка за реализиране политиката в социалната сфера

Стратегията за развитие на социалните услуги в Община Айтос е създадена на основание:

Закон за социално подпомагане;

Правилник за прилагане на Закона за социално подпомагане;

Закона за интеграция на хората с увреждания;

Закон за закрила на детето;

Правилник за прилагане на ЗЗД;

Наредба за критериите и стандартите за социални услуги за деца и в изпълнение на Националната стратегия за детето 2004-2006 г. и Национална стратегия за равни възможности на хората с увреждания.

Съобразена е с националните приоритети в социалната политика, Насоките за развитие на Община Айтос и потребностите на жителите на общината от социални услуги.

Местните структури на държавната власт в социалната сфера са Дирекция “Социално подпомагане” и Дирекция “Бюро по труда”.

Органите на местната власт, които вземат решенията за развитие са Общински съвет - Айтос, като законодателен орган и ръководството на Община Айтос - изпълнителна власт. Специфичната социална проблематика се разглежда и обсъжда в Постоянната комисия по здравеопазване и социално подпомагане към Общински съвет Айтос. Община Айтос работи в партньорство с донори, НПО и частни дарители, организира дейности за алтернативна заетост на деца и младежи, съфинансира проекти и планира дейности в полза на населението.

Общественият контрол при осъществяване на социалното подпомагане се извършва от “Обществения съвет за контрол на дейностите свързани със социалното подпомагане”.

В бъдеще е необходимо да се разработват проекти за осигуряване на финансови средства за ремонт на сградите, в които ще се разкрият нови видове форми за социални услуги, оборудване на помещенията и адаптиран обществен транспорт за трудно подвижни лица.

VI. Ресурси за финансиране

Държавата финансира социалните услуги по определен стандарт за издръжка на делегираните от държавата дейности, чрез общинския бюджет.

Домашният социален патронаж, обществените трапезарии, клубовете на пенсионери, инвалиди и др. са определени като местни дейности и се финансират от общински приходи.

Лицата, ползващи общински социални услуги, заплащат месечна такса в размер на съответстващата реална издръжка на едно лице, която включва месечните разходи за храна, постелен инвентар и облекло, перилни и хигиенни материали, транспортни разходи за разнасяне на храната и т.н. Размерът на таксите и на реалната издръжка за общински социални услуги се определят с решение на Общински съвет – Айтос. Ежегодно в бюджета на общината се заделят средства за облекчение на таксите за Домашния социален патронаж, за социални погребения, за съфинансиране на социални проекти.

Неправителствени организации регистрирани в обществена полза имат право да извършват стопанска дейност, без да реализират печалба, като реинвестират приходите от нея за осъществяване на целите си.

Основен източник на финансови средства за оборудване, естетизиране на средата и обзавеждане са предприсъединителните фондове на ЕС и други донорски програми.

Съчетанието на всички изброени приходоизточници и добрият мениджмънт са гаранция за устойчивост на предвидените дейности в настоящата стратегия.

Заклучение

Настоящият стратегически документ за развитие на социалните услуги в Община Айтос е първата цялостна синтезирана идея за предоставяне на изброените социални услуги, подредени по приоритети и разположени в посочения времеви хоризонт. Без да има претенциите за изчерпателност и пълна всеобхватност тя е основана на доказани потребности на общността и е основа за бъдещи дискусии и обсъждания на различни нива и от много целеви групи на потребители, за да се превърне в реалистична дългосрочна програма за развитие на социалните услуги чрез включване на всички страни имащи ангажименти или намерения да решават социални проблеми на жителите на общината.

Така предложената стратегия остава отворена и подлежи на допълване и промяна. При необходимост от актуализация промените се гласуват от Общински съвет. Неразделна част от стратегията е Плана за дейностите за 2007 г.

Настоящата **Стратегия за развитие на социалните услуги в Община Айтос** е приета с Решение на Общински съвет-Айтос № ...../.....2006 г.

Използвана терминология и съкращения:

“**увреждане**” означава загуба или нарушаване на физиологическите и анатомични структури и на свързаните с тях физически, умствени или психически функции.

“**хора с увреждания**” се отнася до лица, при които вследствие на различни увреждания са нарушени физическите функции, умствените способности или душевното здраве по начин, отклоняващ се от типичния за дадената възраст и за период, надвишаващ 6 месеца, като вследствие на това е възпрепятствано участието им в живота на обществото.

“**рехабилитация**” се отнася до процеса, който позволява на хората с увреждания да постигнат и поддържат своите оптимални равнища на физически, сензорни, интелектуални, психологически и/или социални функции. По този начин процесът на рехабилитация създава предпоставки за човека с увреждане да промени живота си към по-голяма степен на независимост. Рехабилитацията може да включва социални, медицински и/или професионални елементи.

“**социална интеграция**” се разбира в два смисъла-като процес и като резултат. Социалната интеграция като процес представлява динамично цяло на съвместен живот, обучение и труд на хора с и без увреждания. Социалната интеграция като резултат означава активна вграденост на индивид или група хора с увреждания във всички сфери на обществения живот, при равен старт и при отсъствието на каквато и да било пряка и/или косвена дискриминация.

“**закрила на детето**” е система от законодателни, административни и други мерки за гарантиране правата на всяко дете.

“**деца и ученици със специални образователни потребности**” са деца и ученици със сензорни, с физически, с множество увреждания, с умствена изостаналост, с обучителни трудности, с езиково-говорни нарушения.

ЗЗД	Закон за закрила на детето
ЗСП	Закон за социалното подпомагане
ОЗД	Отдел за закрила на детето
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МОН	Министерство на образованието и науката
МЗ	Министерство на здравеопазването
НПО	Неправителствена организация
ЗС	Заинтересована страна
ЕС	Европейски съюз
ДСП	Домашен социален патронаж